

Posudek oponenta na diplomovou práci Andrey Švajglové Koloběh

Diplomová práce Andrey Švajglové má filozoficky i lidsky přitažlivé téma i pojetí. Autorka sama o něm mluví jako o procesu seberealizace lidské bytosti na základě tří existenciálních pohybů. Obrazem prvního z nich (zacyklení života) je kruh, druhý (uvědomění dějinnosti, svobody a směřování) má lineární podobu a oba ústí do třetího, syntetizujícího pohybu – spirály, která je podobenstvím pro reflexi života. V době, kdy jsme tlakem životních nutností naší civilizace často nuceni soustředit se jen na výkon a metodiku jeho efektivního dosažení je autorkou takto nastolené téma potřebnou protiváhou civilizačních tlaků a příležitostí k zamyšlení a diskusi, která je pro vzdělávání, zejména v uměleckých oborech, více než žádoucí. Budiž na počátku řečeno, že uvedený přístup je myšlenkově náročný.

V teoretické části práce se s ním A. Švajglová vyrovnává na zhruba padesáti stranách textu; podle mého mínění – s ohledem na relativně nevelký textový rozsah, omezený limity diplomové práce – přistoupila k němu zodpovědně a obstála se ctí. Její výklad bere v úvahu historické souvislosti a řeší své téma v návaznosti na přístup současných představitelů české fenomenologicky pojaté filozofie výchovy a estetiky (s. 17, 21 aj.). Pokládám to za rozumné řešení intelektuálně komplikovaného zadání, protože uvedené opory dávají šanci vytěžit z teoretického východiska praktické důsledky pro reálnou práci učitele výtvarné výchovy. Na tomto základě se autorce daří najít efektivní metaforu v Camusově existencialistickém Sysifovi (s. 35 n.). Vytěžením této metafory si otevírá cestu k pochopení umělecké tvorby jako prostředku k sebe-nalézání a k nalézání Druhého jako podnětu k poznávání (s. 42, 44 aj.). Její konkretizaci hledá v dějinách umění, zejména umění naší doby (s. 48 n.), v němž původní svátečnost a ohraničenost umění od průměrné každodennosti ustupuje do pozadí ve prospěch vzájemného prolínání.

A. Švajglová pak dokáže teoretické teze ilustrovat na vlastní umělecké experimentaci s foto-reflexí své všednodenní existence zpracovanou do podoby videozáznamu (s. 66 – 68): „*Já jako subjekt jsem se zde stala nejen předmětem pozorování, ale i objektivním pozorovatelem*“ (s. 66). Z textu je znát, že pro autorku samu byl její projekt poznávacím přínosem – jeho umělecká účinnost pak záleží na tom, jak osloví své diváky. Předpoklady k tomu má, přinejmenším jako inspirující podnět.

V didaktické části se Švajglová odvolává na autonomní pojetí výchovy a Patočkovu koncepci nalézání smyslu činnosti (s. 69 – 70). Metodickým vodítkem je akční umění, resp. některé složky umění postprodukce (s. 70 n., 72 aj.). Navržené úkoly, které autorka sama v praxi odzkoušela, splňují základní cíl obrátit reflektující pozornost k všedním záležitostem života a ozvláštnit je (s. 72), explicitně navazují na podněty z moderních dějin umění, ale nejsou zcela vyrovnané v kvalitě, ani nejsou – v porovnání a v souvislosti s teoretickou částí – rozpracované do větší hloubky. Právě zde bych očekával vyšší míru reflexe, reflexe didaktické, která by propojila ontodidaktickou rovinu teorie s psychodidakticky pojatou praxí. Nicméně, to je chronická nemoc většiny diplomových prací, které jsem kdy oponoval nebo vedl.

Závěr: S ohledem na komplexnost a obtížnost tématu je diplomová práce A. Švajglové zpracovaná do potřebné hloubky i šířky s oporou v odpovídající odborné literatuře a s respektem k zadání. Proto práci doporučuji k obhajobě. V hodnocení sice nenavrhuji nejvyšší stupeň, ale upozorňuji na to, že v závislosti na obhajobě lze výsledek zlepšit.

Navržená klasifikace: *velmi dobře*

Doc. PaedDr. Jan Slavík, CSc.

V Plzni dne 4. května 2009